

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délután. Ára évi negyede 3 ft. o. 6. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ór 7 kr., 2-ór 6 kr., 3-ór 5 kr. o. 6. minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

A „nyitlér” cikkek sora után 20 kr. előlegbéküldés mellett a szerkesztőséghez címzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Központ, STEIN J. könyvkereskedése.

A megyegyűlés szerkezete.

Nem igen hiszek alkotmányosan művelt hazafit, a ki a megyei rendszernek a fölszabados nagy ténye és a felelős miniszteri rendszert törvényre szentesítése által multhatlanul követelt reformján ne gondolkodott volna, mind a mellett egy tárgy körül sincsenek az eszmék kevésbé kitisztázva, mint éppen az és megyegyűlések átalakítása körül.

De, habár részletes megállapodások nincsenek, ha úgy az e tárgyban kiadott röpiratok és hírlapi cikkek, mint magán körökben felmerült illetékesebb véleményeket fontolóra vesszük, úgy találjuk, hogy két legfőbb elvben csakugyan kellő megállapodás történt.

Egyik fő elv az, hogy a megyék jog és hatásköre nem levén új dolog, törvényhozásunknak nem is feladata e téren egészen újat alkotni, csakis annyi átalakítást tenni a megyei szerkezeten és hatáskörön, a mennyit az alkotmányjognak az összes népre való kiterjesztése és a miniszteri felelősség lehetősége igényel.

Másik fő elv az, hogy a megyei élet ugyanazon tényezőinek egyensúlya továbbra is fenntartandó, a mely tényezőkben alapul a régi megyék virágzása s üdvös alkotmányos működése; s hogy a nagy néptömeg beléptével a megyei élet oclocraticussá el ne fajulhasson; multhatlanul egyensúlyban kell ott tartani az államélet három legfontosabb tényezőjének, u. m. a nagyobb vagyonnak, az értelmiségnek és az alsóbb néposztály érdekeinek befolyását.

Ez elv éppen nem új. Erdélyben legalább a székely és szász törvényhatóságokban, a melyek 1848 előtt éppen azon teljes népszabadsággal bírtak, mint 1848-an innen bir királyságunk minden része; ezen elv gyakorlatilag s illetőleg udvari normatívumok által alkalmazva volt. A székely municipiumokban ugyanis a közgyűlésen rendszeren vettek részt a nagyobb birtokosok, kiknek mostani adózásuk 20—25 forint census körül kezdődik s megy fölfelé; a táblabírók, kik kisebb-nagyobb birtokkal a megyei értelmiséget képviselték, míg a nép kisebb birtokú része a legutóbbi időkig érvényben tartott gyakorlat alapján minden faluközségből egy-két képviselőt küldött, kik rendszeren küldöiktől egy váltó magyar forint (most 35 kr. érték) napi-díjjal voltak ellátva.

A szász földön (Fundus regius), hol a jobb vagyont s értelmiséget együtt a városok polgársága képviseli, szintén a faluközségek küldöttek két-két képviselőt, s a mennyire ment ezeknek létszáma, ugyan annyit nevezett ki maga közül a székvárosi communitas, s ez képezte a megyegyűlést, egyesítvén magában így a jobb vagyonukat, az intelligenciát és népet.

De ezen factorok a vármegyéken is el voltak ismerve, s az egy nemességben, mely tette akkor a népet, szintén ezen elvhez képest meg volt a megkülönböztetés.

Ezen állításomat igazolom az 1696-i 8-ik törvénycikkéből, a mely a közgyűlésre meg nem jelenés esetében 12 forint büntetést szab a „főrendekre.” kik alatt Erdély intézményei szerint a jobb birtokú nemesek, székely földön a főnemesség (primores seu magnates) értetnek; 6 ft. büntetést szab a táblabírókra, kik a megye értelmiségét képezték és 3 ft. büntetést a köznemességre, kikből állott az akkori nép.

Világos tehát, hogy azon eszme, melyben most is megállapodást látunk, nem új eszme, azon categoriák fogalma, meg volt a régi nemesség teljes jogegyenlősége mellett is, s a mi így a nemesség jogának nem praejudicált és, szabad, nemzeti alkotmányunkban, az nem praejudicálhat jövőre a népek sem, mely a nemességnél sem erkölcsi, sem anyagi tulajdonokra nézve emelkedettebb színvonalon éppen nem áll.

Kérdésen kívül tehát ezen categoriákat jövő municipiumainkban is meg kell tartani, mert csak így lehet a végső néprétegek különböző életviszonyaihoz képest felmerülő érdekellentétességeket kiegyenlíteni, s az egyéni jogosultságot az osztó igazság kívánalmához képest kellőleg biztosítani, s csakis a vagyon értelmiséget és nép érdekeinek összeegyeztetésében érheti el célját a helyhatósági élet, s menekülhet oly egyoldalúságoktól, melyek kiegyenlíthetetlen zavarokat idézhetnek elő.

A fontosabb kérdés azonban az, hogy míg

a vagyon és intelligentia ma is csak a régi százados osztályba sorolható, a nép ahoz arányosítva a 10, sőt 100 ezerben áll — hogyan lehessen tehát a kellő arányt kikapni, hogy sem a Nádasdi-Reichenstein-féle erdélyi municipale experimentum kimesterkélt rendszerébe ne menjünk át, sem az egyes tényezők egyensúlyát paralisálva, akár egyes osztályok túlsúlyával a csász. uralmat, akár a tömeg túlbefolyásával az anarchiát, vagy a szintoly veszélyes oclocraticiát ne honosítsuk, de engedjünk elég tért minden elem és érdek személyes részvételének a nélkül, hogy a gyülekezet nagy tömbjének befolyása miatt a tanácskozási lehetlenné tegyük?

Azon módozatot, melyet a megyebizottmányokban állított fel ideiglenesen az 1848-diki törvényhozás, részéről nem tartom jövőre alkalmazhatónak, az csak a megye képviselése s nem a megye maga, már pedig a megyékből nem képviselést kell teremteni, hanem meg kell hagyni magát a megyét.

Magok azon tárgyak, melyeket a megyegyűlés a Decr. Trip. 3-dik része 2-dik címének határai közt a megyei statutorius joggyakorlat körébe vonhatni, *) önmagukra nem oly fontosak, mint fontos bennök az, hogy azon tárgyakon időszakonként az egész ország minden vidékének jóra való képessége közörlégethették eszközét, azoknak tárgyalásai alatt együtt lehettek, összebarátkoztak, egyeztettek politikai nézeteiket s vitatkozásaik által érdeket gerjesztettek a közügyek és a nobile officiumok iránt, egy szóval kifejték a közszellemet s az újabban serdülő fiatalságot a megye zöldasztalánál kiképezték a parlamentáris életre.

Nem az birt tehát főfontossággal, a mit a megye végezhetett, mert hisz a magasabb kérdések eldöntése az országgyűlésnek volt rezerválva; de a fontos az volt, hogy a vidéki közszellem vélekedhetett és így fejlődhetett, s a megye az alkotmányos művelődés és a közlekedés tüzpontja volt.

Az ész fejlődése nézve nem is az a fő kérdés, hogy ő dönthessen, főkérdés az, hogy vélekedhessék, vitatkozhassék s másokat meggyőzzen, hogy azok aztán a közvélemény szerint dönthessenek.

Kérném ezen állításomat fontolóra venni, mert alaptervezetemben éppen erre van a suly fektetve.

Ha a törvényhozás azon analogián menend, a melyet 1848 a választmányok rendszerében felállított, létesíthet a megyéken képviselőket, igen az eddig közreadott röpiratok s hírlapi cikkek elmélete szerint olyakat is, melyekben az általam fennemlített categoriák egyensúlya ott leendő, de a megye megszűnik a vidéki intelligentia fejlődésének fészke lenni. Lesz képviselőtestületecske, de nem megye. Kétszáz ezernyi lélekből egy-kétszáz ember élend megyei közéletet, fejlesztheti vitatkozási képességét, de a többi e szentház oltára elől el lesz zárva, holott oly szívesen mondaná legalább véleményét a felett, hogyan határozzanak azok a felmerülő tárgyakban, s ha véleménye győzne, lelkesednék a tovább gondolkodásra, a tanulmányozásra, mert a lelkesedni tudó s használni akaró eszes ember előtt épp oly kedves a vélekedés, mint szinte az eldöntés joga.

Ha megyebizottmányok vagy azokhoz hasonló képviselések alakíttatnak, beülők azokat

*) Szükségessé látom itt elősorolni a megyegyűlések törvényben megállított tárgyait, mint a melyek felvilágosításul szolgálnak arra nézve, hogy tárgyalásuknál a tanácskozás tulajdonképpén éppen semmi szükség nincs. A közgyűlés tárgyai 1) a megyei statutorius alkotás (Decr. Tr. 3. r. 2-dik cikk). 2) A kormányrendeletek felolvasása tudomásul vétele s illetőleg végrehajtása. 3) A megyei lakosok részére igényelt utelvek kiadására szükséges bizonyítvány adás (A. C. 3. r. 12. cz.). 4) A jogszékek esetében kölcsönös védelem a Felsőház folyamodása által (A. C. 3. r. 1. cz.). 5) A megyében állomásozó katonaság kicserélésének felügyelése (A. C. 3. r. 21. cz.). 6) Az özevgyi birtok rossz kezelése esetében az özevgyi tartás kiszabása (A. C. 3. r. 21. cz.). 7) A közszékek nézve általános gátak, malmok feletti intézkedés (A. C. 3. r. 40. cz.). 8) Czir-kálók kinevezése s utasítása (A. C. 3. r. 46. cz.). 9) Az exorbitans tisztviselők megbüntetés (A. C. 3. r. 11. cz.). 10) Gyámok szétválása s megérett árvák felszabadítása (1791. 52. cz.). 11) A keblői törvénykezés székhelyének s a bírók fizetésének meghatározása (99—97 prov. art.). 12) A hódolati eskü letétele (A. C. 3—13.). 13) A fiskus által elfoglalt birtokok visszaadása iránti folyamodás (A. C. 3. r. 8. cz.). 14) A keblői költés megállítása s kirovása (Mátyás 6-dik Decr. 64. cz.). 15) A megyei bírók megválasztása 90—97. prov. art.). 16) A fő- és alispánok hivatalos jegyzőkönyveinek megvizsgálása (1791—12.). 17) Táblabírók megválasztása s felkötése. 18) Némely idő tartozó perek ellátása. (Lásd bővebben Dózsa Elek erdélyi jogtanában).

az öregebbek, vagy a kik jobban tudnak fizetni avagy agítálni; a fiatalság s az értelmiség nagy része, ki a sánczokon kívül marad, nem megye oda mutuus regiusnak, elszökik a közdolgokról s vége a régi jó megyei közszellemnek. Vagy pedig túlbefolyást adva pusztán a népválasztásnak, a megye képviselő vagy agitatorokból s utca-doemagokokból fog összealakulni, vagy a kormány bőv segédforrásai által történhető megvesztegetések alapján, előbbi esetben az oclocraticiánál, utóbbi esetben a bureaucratianál vagyunk.

A kik eddig e tárgyról írtak, nem gondoltak arra, hogy az eldöntés jogához szintén hasonlóan kedves az értelmiség előtt a vélekedés joga. Hisz az irodalomnak minden kincse a vélekedés joga, mégis mekkora hatása van általa a közélet eszméire s az eldöntésekre? Miért tagadjuk meg a toll ezen szép jogát a még meggyőzőbb és nemesebb szónoklattól. Nem mindenkinek jut a toll hatalma, ki azonban igen gyakran képes mondani helyes véleményt s bölcs és gyakorlati tanácsot oly kérdésekben, melyekhez a tudósok keveset értenek.

Hisz mi egyéb a szóbeli vélemény-nyilvánításnál az angol meeting? s hogyan éleszti a közszellemet? s a napi kérdések eldöntésére mennyi befolyást gyakorol? mind a mellett más nemzetet a meeting hamarabb vezetne az anarchiához; nálunk a közvélemény ezen csatornáját a megyei közgyűlések nemesebben, mert a törvényen alapuló jognál fogva, s a törvénytől megszabott s az alkotmányos közvélemény kifejezésére nézve elég széles határok közt képviselték. A hol jó megye van, nincs szükség ott meetingre; de az 1848-ki megyebizottmányok, vagy más hasonló megyeképviselők rendszere által elzárt ajkai az értelmiségnek előbb-utóbb zajosan fognak megnyitni nyilvános lakomák és meetingek.

Ezen gondolatok lebegtek előttem, midőn a jövő megyegyűlések összealkotására nézve oly nézethez jutottam, melyet ekkor sem nyilvános téren, sem magán körökben megpendíttetni nem hallottam, de a mely egyedül felelhet meg azon kívánságnak, hogy a megyegyűlés továbbra is a megyei értelmiség közvéleményének nyílt kifejezése, a parlamentáris élet előiskolája, a fiatal erők köztevékenységének kútfője, egy szóval az legyen, a mi régen volt, s mind a mellett a jogosultak nagy létszáma ne szolgáljon akadályul a tanácskozásokban fölmerült nézetek alapján eldöntés nyugodtságára, a döntő vélemény világos kivihetésére nézve, s azon zajos tulkapások, a melyek régebbi megyeinkben olykor mutatkoztak, végképp elkerülve legyenek.

Részéről kiválólag nagy fontosságot tulajdonítok megyeinkben, a fiatal erők, habár csak véleményező befolyásának. Nézzük a fiatalságot, mely megyei életünk elmúlása után nevedett, az ifjakban lángol a honszerelm, de a régi közélet iskolájának hiánya észrevehető rajtuk, a régi ép közélet varázsát nem ismerik annyira, mint a régiek, s így a valódi ép s a józan ész és gyakorlati tapasztalatok alapján fejlett közszellemet, inkább a fiatal határozatlanabb célú lelkesedés mindenestre nemes, de nem mindig alapos irányokban száguldo rájongása vagy pedig annak ellentéte a veszedelmes apathia s a pusztán anyagi és érzéki törekvések kezdik felváltani.

Úgy hiszem, hogy ha eszmém a fennebb érintett célok kívánalmainak megfelelni képes, akkor életre való is, s az olvasónak nem leendő terhére, ha azt jövő cikkemben formulázni megkísértem.

Kaiserfeld programja.

Az osztrák autonomisták közt Kaiserfeld egy programja forog, melyet lényegesebb pontjaiban az egész párt elfogadott. A gráci „Telegraph” skizeteket hoz ezen programból, s ezt írja:

„Mindenek előtt kiemeltetik, hogy mi németek Austriában, mint tagjai a német nemzetnek, melylyel századok óta összeköttetésben is állottunk, soha sem szűntünk meg magunkat németeknek érzeni, s a németekkel való nemzeti köteléket szilárdan fenntartani, a nélkül, hogy hűtleneleg legyünk Austria iránti köteleink iránt. Austrián belől akarjuk mi azon állást, mely nemzetiségünk politikai s kulturai jelentékenységénél úgy, mint számunk s műveltségünknek fogva megillet, s melynek minden oldalról elismerése feltétellel szolgál a birodalom európai független állásának.

A nemzeti egység hiánya folytán a monarchia fennállása csak egy általános cél által biztosítható, ezt mi a személyes polgári és államjogi szabadságban látjuk, s ennél fogva oly államintézményekben, a melyek ezen szabadságot megtekintetnli és biztosítani s az anyagi jólétet tartósan megalapítani képesek. Ily államintézmények egyszerűsége biztosítást adnak minden nemzeti egység elnyomás ellen.

A községek, járásek és körletek saját igazgatásában, s országgyűlések megszervezését s törvényben világosan megszabott illetőségében találjuk fel az egyes királyságok s országok jogosult érdekei iránti tekinteteket, s a különböző nemzeti ségek kifejlesztésére való hatáskört és védelmet.

Egyéni s testületi, politikai s polgári szabadság, nemzetiségi jog, művelődés s általános jólét, valamint az állam hatalma, biztosítékunk csakis az alkotmányos parlamentáris kormányzásban lehetnek fel.

A monarchia államjogi szervezeténél kiindulási pontunk az adott alkotmány, melyet jogilag fennállónak tekintünk. Egyes királyságok s tartományok külön jogai előttünk csak annyiban érvényesek, a mennyiben azok szakadatlan történelmi jogfolytonosságban jutottak le korunkig, s melyeknek elismerése az alkotmányban foglal helyet. Ennél fogva különbséget teszünk mi, a magyar korona tartományai, s a többi koronartartományok s országok közt.

Tekintettel Magyarország jogára s kétségtelenül kifejezett akaratára, mi a közös ügyek alkotmányos tárgyalása által korlátozott dualismus mellett nyilatkozunk. Ha ennek folytán a magyar országgyűléssel tárgyalások az államalaptörvényein változtatást kívánnak, akkor azt véljük, hogy ez a nyugati tartományokra nézve jogérvényesen csak a febr. 26-ki pátens által létesített, összehívott, megnyitott s jogilag ma is fennálló reichsrath által történhetik.

Az államalaptörvényei ily megváltoztatása következtében szükségesnek tartjuk mi, hogy a Lajthán inneni tartományok részére egy közös képviselőt minden azon parlamentáris előjogokkal s hatáskörrel, melylyel a magyar országgyűlés bír, létesüljön, a mely egyenes választásokból folyjon ki, s melynek a kormány minden nem szorosan közös ügyekre nézve, felelős legyen. Alkotmányos uton hozott külön törvények szabják meg a Lajthán inneni tartományokat magában foglaló parlament jogait, s szükségelt alkotmányos és szabadsági biztosítékait.

Toldalék

a Nagy Elek ajánlatához a volt székely huszár-családokat illetőleg.

Miután a „Kolozsvári Közlöny”-nek idei 105-dik számától kezdve 111-dik számáig közhírré tettem mind azon volt székely huszár-családokat, a kiknek a fourage-pénztárba követelések van, többen felszólítottak arra is utat mutatni, hogy mi módon folyamodhatnak a felséges királyi főkörmányszékhez a követelések kikaphatása végett. Ennél fogva felhiva érzem magamat tudatni, hogy szükséges minden család vagy annak törvényes successora az illető dallóbiztos urnál megjelenjen és kérje, hogy a fourage-pénzei megkaphatását a felséges királyi főkörmányszéknél a tisztség útján, egy az illető családok neveiről és a „K. Közlöny”-ben kimutatott követelések összegéről készíftendő kimutatás mellett eszközölni sziveskedjék, azt hiszem, hogy dallóbiztos urak bizonyosan nem fognak eltérni azon névsortól, a mely a „Közlöny”-ben ki van mutatva, mert a kormány a számadosok szerint csak ezen névsort fogja ismerni, holott jelenleg több családoknál mások is többen lesznek törvényes successorok, erre nézve szükséges, hogy a dallóbiztos urak a kimutatásban a falut, a családok nevét, a pénzüsszeget és e mellett egy külön rovatban a törvényes successorokat és azon családtagokat, a kik a fourage-pénztárba a család fő neve alatt illetékeket beraktak, kimutassa, ezen utolsó rovat azért szükséges, hogy a kormány felvilágosítást kapjon, ha a család fő nem létezne is többé, kiknek fizesse az illetőségeket, ha ezen kimutatást az illető dallóbiztos urak megkésztették, egyéb nem szükséges, csak az, hogy ezt az illető királybíró ur által a tisztségnek azzal a kéressel nyújtsa be, hogy a felséges királyi főkörmányszék kegyelmedjék az 1866 ápril 5-kén 7631 szám alatt közhírré tett hirdetménye nyomán, keztfogva a cs. kir. országos pénzügyigazgatósággal, egy vegyes bizottmányt kinevezni, a mely a kezekben levő eredeti oklevelekből a kimutatott családok illetékeit összeazonosítsa és törvényesítse, a melynek alapján

minden további bürcölés és kérelem nélkül az illető családokat vagy annak successorait kielégítse, vagy ha valami oly akadály lenne, a melynek megoldására még felvilágosítás kellene, Nagy Elekét kegyeskedjenek felszólítani, a ki ezen ügyben jártas és bizonyosan semmit nem fog elmulasztani a szükségeseket megtenni, csak hogy a családok mentől előbb törvényes követeléseket megkaphassák.

Utóljára megjegyzem azt is, hogy ha a nyolcz századok összegei összeszámítottának, ennek resultátuma csak 33,123 ft és kr p. p. rug, holott a cs. kir. finans-procuraturának mintegy 45,000 forint p. p. re rugó kötelezvények adtak át, azért, hogy per utján az illető adósoktól az adósságokat felhajtani sziveskedjék, ez igaz, hogy többre megy, mint a 8 századokat érdeklő családok követelése, de ez a differentia abból ered, hogy az illető családok régebben, ha lóvásárolni az ezred illékonyakat kifizette, soha se fizetett kamatot, mert ez arra a célra volt benn hagyva és meggyújtva, hogy későbbre, ha a kamat összege akkorára nevelkedne, hogy ennek kamatjából a kellő lovak megszerződhetnének, a családok minden további forrage-pénz fizetéstől mentve legyenek, de hála az égnek, felsőes fejedelmünk a székely huszár-erzedet méltóztatott sorozzreddé átváltoztatni, és ez által a családokat a megláthatatlan további katonai költségektől örökre felmenteni, ez volt legforróbb óhajtam, a mely kitetszik az 1847-ben visszatérve a kamatra, és tudatom veletek azt is, hogy a fenirt kezelsé által 1848 october végével a kamat már 14,497 ft 5²/₂ kr p. pénzre rugott volt, a melynek nagyobb része székely kamatra ki levén adva, és így ez oka, hogy a családok jelenlegi követelése kevesebbre rugnak, mind a finans-procuratornak, felhajtás végett átadott adósságról szóló kötelevek, ez volt tehát az oka annak, hogy az előbbi ajánlatomban azt állítottam, hogy ha az illető családokat kifizetik, a fenmaradó kamatösszeget vagy az összes székely huszár-családok között felosztani, vagy ezen szép és nagy summát közszékre adni, p. o. jó lenne ezt a Seps-Szent-Györgyön alakuló realis iskola felállítására fordítani, mert ha jól értesültem, már is boldog emlékeztető méltóságos gróf Nemes Ábrahám ur is 10,000 frtot o. é. a realiskola felállítására hagyományozott, és ha a realiskola a s. szent-györgyi gymnasiummal össze lenne kötve, azt az előnyt is nyerné, hogy az ott levő professorok egyszersmind a realiskolába, a melyben minden vallás különbség nélkül mindenki részt vehet, a szükséges tanításokat a gymnasiumi fizetéssel teljesíthetnék, egyébaránt ez csak nézetem és tessék mindenkinek e felett vélekedni és nézeteit kifejtetni, mert én minden jóval egyetérték és ezennel hátravonulok, hála az Istennek, hogy szeretet nemzetemnek bár enyit tehettem, Isten veletek kedves rokonaim, bajtársaim, tartsátok meg emlékezetekben az öreg Nagy Elekét.

Sepsi-Szent György, 1866. oct. 1 ső napján.

TÁRCSA.

Egy elemi tankönyv.

A magyar nyelvtan elemei, elemi és népis-koláknak. Irta Gergely Lajos köztanító a m. vásárhelyi főtanodánál. Kiadja Stein János. 1866. Ára 30 kr.

Korunkban oly ritkán jelennek meg valami való elemi és népis-kolai tankönyvek, hogy, midőn aféle találunk, valóságos eseménynek tartjuk; ezért egy gondolom, helyén való dolgot megírtunk, midőn komolyabb, azaz: felnőtt embereknek szánt művek, p. o. korrajzok, regények, költemények, utazások, beszédek stb. dolgozatok ismertetése mellett, fentebb említett munkánk is néhány sort szenteltünk.

Főleg a közlebbi 10-16 év alatt iskolai tan- és olvasókönyveink gomba módjára szaporodtak, melyeknek nagyobb része, már születésével magával hozta kimulása kóranyagjait. Kezdjük elől a rövid vizsgálatot. Az ábe féle irodalom nőtt kivált nagy számba, s fájdalommal mondhatjuk el, hogy a sok között alig egy-kettőt találunk (a kath. és Indalié), mely minden tekintetben kitűni a mértékét. Az ábcék után az olvasásban kell erősíteni a növendékeinket. Az olvasókönyvek között is szintén csak egy pár van olyan, mely megfelel a mai nevelés és oktatás igényeinek. Van ezeken kívül bih-lai elbeszéléseink, polgári földrajzok.... s ezzel végre jutottunk a jobb könyvek elősorolásának! Hogy hol késik még a népirodának szánt erdélyi természeti földrajz? egy használható honi történelem? egy kis általános földismertetés? egy egyszerűbb és tisztább számtani dolgozat? a falusi iskoláknak egy természet-vegytani gazdasági kis útmutató? stb. Ezek mind olyan dolgok, melyekre a jövő fog felelni....

Az eddigelő megjelent a „használatban” levő magyar nyelvtanainkat két csoportba osztjuk; egyrésze olyan, melyet soktekintetű átalakítás, feldolgozás által mi tanítóhul valahogy használni tudjuk. A többiek oly rozak, hogy nem érdemlik a featéket és papirt, melyet rájuk vesztegettek. Gyermek „kezebe” való elemi magyar nyelvtant „irtak” ugyan eleget a szerzők, de olyasmik voltak éppen még soha egy sem jelent meg. Midőn így körülmé-

Lapok utazási naplóból.

A börtönügy Magyar- s Erdélyországban.

Taufler Emilől.

(Folytatás és vége.)

A dobokamegyei börtön Szamosújvárt a törvényszék házában, három földszinti udvari szobából áll, melyek nemcsak hogy szűkek és kicsinyek, hanem piszkos szemetesek is, és nemcsak hogy a bennük tartott fegyenczek számával nincsenek helyi arányban, hanem a szobák belvilágának alacsonyága miatt is egészségtelenek, s ezért legtovábból sem felelnek meg sem a büntető perrendtartás 163., sem a büntető törvényi utasítás 67. 68. §§-sainak. 35-45 foglya van ugyanis rendszeresen a megyének, de gyakran 50-re is felszaporodik számuk; nő foglyok ritkán fordulnak elő, így 1864-ben csak 5 vizsgálati nő fogoly volt, de ha ilyenek is vannak, akkor a többi férfi foglyok, bár bányán legyenek, ezeknek tért engedve, a másik két szobába kell, hogy szorjuljanak; ha pedig már annyian vannak, hogy heringek módjára sem férnek meg, feles számuk az országos fogházba tételük; képzeltet tehát, hogy politikai foglyok s büntetettek, vizsgálatiak s elítéltek, sőt ugyanazon büntetés miatt is kereset alatt levők, mennyiben különböztetik el egymástól.

Augustus 31-én 40-et tett a fegyenc létszám, ebből 16 vizsgálati fogoly, 24 pedig törvényszéki; jogérvényesen elítélt közülük 3.

Nagyon hiányos a fegyenczeknek a szükséges ágytámlákkal ellátása is, mert az egyik szobában tízenként emberre 3 szalmazsákot, a másikban pedig 11-re csak hatot számítottam meg; általában a legkevesebb gond látszik a börtönre fordítva lenni, úgy az ellátás, mint a biztonság s őrizet tekintetében, s hogy a foglyok egy szép este mindnyájan el nem szöknek, azt nem a felszerelésnek, hanem annak lehet tulajdonítani, hogy nagyobb részük kisbirtokos emberekből áll, kik az elkövetett csekélyebb hiba miatt egész jövőjüket veszélyeztetni nem akarják.

A foglyok dolga néha fagyásból áll, a miért 8 krt kapnak napjára, ebből is azonban csak kettő az övék, a többi az élelmezés fedezésére megy, a mi egy fegyenczre naponként 8 krba kerül, s ezért mint mondják, kétszer kapnak hetenkint 8 lat húst főtt állapotban mérve. Az olosóság bámulatos ugyan, de sajnálom, hogy a minőségéről nem szerezhettem magamnak tudomást.

A beteg rabok az országos fogházba tételnek át ápolás végett. Betegségi eset 1864-ben négy fordult elő s közülük meghalt egy. Az őrszemélyzet áll egy börtönmester s két hajduból.

Szamosújvár városa is bir az ódon város ház földszinti részében két még odonabb kinézésű vasléces ajtókkal elzárt büntető szobával, melyeknek egyike tőrhető tisztaságú ugyan, de a másikba tiltják bemenetnünk a poloskák s más fergek, melyek nagy számmal már az ajtónál mászkálnak ide s tova.

nyek között, a magyar nyelvnek kissé rendezettebb, helyesebb tanításával, a hányan vagyunk, annyikeppen tapogatózunk s tapogatózunk: egész váratlanul jelenik meg gyermekek számára a „Magyar nyelvtan elemei”, melyen csak örvendeni tudunk, mivel efelé s ilyet mostanában remélni sem bátorokodánk....

De szóljunk részletesebben a elfoglaltanul a tárgy érdekében. Lássuk e könyv fény- és árnyoldalait; mert nincs s nem lehet munka, mely mindenki ízlését egyaránt kielégítene, s így történik, hogy kezünkben levő magyar nyelvben is találunk olyanokat, miket másformán óhajtottunk volna látni.

A rendszerrel általában azt mondhatjuk, hogy azzal egészen meg vagyunk elégedve; mi jöllehet nem új, mert ezt már régen feltalálták mások, de elég érdem, hogy G. ur a sok közül a leg helyesebbet választotta, míg nagy hírre kapott padagogok tévednek az effélekkel. A rendszert G. ur saját berendezésével töltte ki, belátása szerint épít fel hússal és vérrrel, s éppen ez, a mire már rövid megjegyzéseinket akarjuk tenni.

Nem helyeselnék azt, hogy a beszédrészek ismertetésén túl futólag halad végig, p. o. fő, mellék- és számvetveknél alig áldoz három kis lapot; ennyi tér csak az egyiknek se lett volna sok. Ezek oly fontos dolgok kezdők előtt, hogy ha velük néhan sokacska időt töltünk, az még nem baj, de a sebes átszaladás annál nagyobb hiba. E hiány megvan a többi beszédrészeknél is mind, csupán a kötszók vannak elég példával felvilágosítva. A beszédrészek közé önálló olvasási példákat kellett volna alkalmazni, mikből a tanulók szemeljék ki az illető szónemekeket, melyeken t. i. időnként mulatoznak, vagy csak az imént tanultak el.

Nem helyeselnék azt, hogy a szóképzetnél G. ur éppen abba a hibába esik, mit az imént említettük; itt még sokkal rövidebb, holott az összetételekre és különféle képzők alkalmazására minél több példával kell vala élnie. Az ige-képzők elrendezésében némi következetlenséget is látunk, minek njabbi átnézését ajánljuk szerző ur figyelmébe.

Nem helyeselnék, hogy sz. ur az ige-képzésében, bár eléggé állítja, még sem egészen magyar. A szenvedő-igéket kimélet nélkül ki kellett volna különböztetnie nyelvtanából, vagy különválasztva, megemlítését éppen a könyv végére halasztania. Úgy látszik, hogy sz. a régi (latin) és az újabb

Leírásom végére a fővárosbeli börtönöket tartottam fenn, midőn méltán megkívánhatjuk, hogy legalább a központban ezekre a szükséges gond fordítassék. Hasonló gondolatokkal léptem volt Pesten is a megyei börtönbe, de semmiben sem csalódtam annyira, mint az ottan remélt tisztaságban. Lássuk tehát először is a

Kolozsmegeit: Szerencsésnek mondja magát a kolozsmegei vizsgáló bíró, ha vallás alá veheti a vizsgálati rabot, mielőtt kénytelen volna őt a börtön falai közé záratni, mert bejuttván egyszer ide, fogolytársaitól annyi jó tanácsot nyer, hogy miképp viselje magát s mit mondjan a kihallgatáson, hogy nagy bajjal jár tőle valamit s főképp az igazat ismét kiadni, sőt akárbány eset fordul elő, midőn az egész vizsgálatot megbícsítja a foglyok öszbeszédére, nem levén elég hely a büntársak elkülönzésére. Fekszik a börtön Kolozsvárt, bel-farkasutczában, az u. n. kis-megye háztelkén, a b. Bánffy Miklós féle épületromok szomszédjában, s nem sok híján a börtön-épületet is romnak nevezhetjük. Az épület homlokzata az utczára néz, s a börtön-szobák rostélylial borított félablakai a legjobb alkalmat nyújtják az ismerősökkel való beszélgetésre.

A tágas udvar hátsó része a régi várfallal, másik oldala s eleje egy vékony s gyenge deszakerítéssel záratik el. Het szobát tartalmaz az épület összesen, melyek legkisebbjében 13, a többiekben 23 vizsgálati alatti s elítélt egyén is őriztetik; piszkos szalmazsák s rongyos pokrócz képezi a nyugohelyet a priescsen; vékony deszkából van a szobák tetje s a becsapegő eső a rozsz padozatot még jobban rongja; hat hüvelyk vastag az épület fala, s egy erős fegyencz, ha ezet tudná, ökleivel könnyen ledöntvén azt, szabadságba tehetné magát. Augustus 2-án 94-et tett a létszám, ebből elítélt 29, vizsgálati 55. A nők szobája, melyben hat nő fogoly őriztetett, csak egy vékony deszka ajtó által választatik el a férfiakétól.

Szűgyenére válnék a börtön továbbra is a megyének, de örömmel értesültem, hogy a szomszédteleken a romokból e célra új épületet emel. Alkalmam volt a megye tete mérnökénél az új börtönnek csinos tervét látni, mely terv ha megerősítést nyer, Erdélynek aligha lesz módosabb hatósági fogháza. Különös kiemelés s ajánlatot érdemlend benne a szükségshelyek eddigelő egy rozsz, itt azon czelszerű berendezése, hogy az 5 szoba mindenikében, külön légmentesen elzárt szegletfülkék szolgáljanak a célra, az udvarról szedetvén ki reggel kimosás végett az éjjeli csebrek. Tíz emberre számítva mindenik szoba elég tágas lesz, a mennyiben a legnagyobbak szélessége 2^o 4', hossza 3^o 4', belvilágának magassága a boltív közepén 11', a legkisebbnek szélessége 2^o, hossza pedig 3^o 3' 6"-re van a tervben felvéve, csak hogy — ismervé a megye foglyainak rendszerinti nagy létszámát — féltő, hogy 10 ember helyett 20, 30-at fognak egy szobába zárni, s ekkor a cél megint nem lesz

(magyar) rendszer közölt kíván állani; tan szandékkal nem akart egészen szakítani a régi (nem helyes) igerendszerről? vagy tán felt azt tenni? vagy éppen elemi tanítványait a latin formákra akarja előkészíteni?... Egyik sem elég ok arra, hogy magyar nyelvtanát a szenvedőkkel összezsavarja, hogy úgy mondjam: tisztálaltanná tegye! S azon több helyen tett megjegyzése is szerzőnek, hogy a szenvedő-igék nem magyar formák, mind nem elég erősség arra, hogy a magyar igékkel összekeverjék.

A rövid eljárás több helyen feltűnik általában a szóragszerűsége. Tan sz. a könyv tartalmát akarja kisebbíteni? Mi inkább szeretnénk volna, ha a hat nyomott iv helyett legalább nyolczat kapunk, s meg lesznek vala említve, legalább részben, a kivételek is.

Azt sem tartjuk helyesnek, hogy néhány helyen, a gyermekhez illő, egyszerűbb, magyarázó előadás helyett, inkább valamely nyelvészethez tartozó értekezés féle hangba megy át, milyet láthatni a 118. 119. 120. pontokban.

Még néhány kifejezésbeli, nem annyira lényeges hiányok, s egy pár homályos hely, lennének, de ezetre magán ton is megtehetjük, ha elfogadjuk szerző ur véleményünket.

Ennyi körülbelül az, mit nem egészen osztunk, melyeken azonban a könyv njabbi kiadása alkalmával könnyen eszethet. Szerző ne vegye ezen, kissé pártatlan megjegyzéseket nehezére, mivel: a hány ház, annyi szokás; a hány ember, annyi az ízlés, s tankönyvet nem is fog senki írni olyent, mely minden egyes embernek gusztusát minden pontban kielégítse. Mi részünkről e kézikönyvet így is, a hogy van, minden változtatás nélkül örömmel fogadjuk, de mégsem tehetők, hogy ne nyilvánítsunk fentebbi nézeteinket.

Van még egy, a mit nem hagyhatunk szó nélkül, és ez a czimlapon levő „ref. tanító” kifejezése. Kérem nem venni e megjegyzéseinket felekezeti förlétségségnek! de már eddig is akadtam tanítóra, ki azt az ellenvetést teszi, hogy ötlet csak a czimlap tiltja e könyv használatától. A mig emberek vagyunk, ilyes dolgok mindig lehetnek, s valóban sajnálnok, ha ilyenek könyveink nem minden magyar iskolának, hanem csak valamely felekezetieknek lennének hasznára! E megjegyzést a

elérve, ámbár a költségvetés szerint építtetése 3390 frtba fog kerülni.

A rabok jelenlegi élelmezése 11³/₄ krba kerül naponként s ezért kapnak 2 itcze vastagételt, 1 font kenyert naponként, s 12 lat húst vasárnap. Egyéb dolgra, mint favágásra nem használatnak, s ennek rövid életű 1 ft fizetetik, miből 20 kr a felügyelőnek jár s csak ¹/₄ jut kezükbe, ebből ha dohányt vesznek, a pipázás elnézetik. A fogház szemlézete egy börtönmester s 6 felügyelőből áll.

Kolozsvár azab. királyi város két fogházat bir, a törvényszéki t. i. s a rendőrvél. Az első az óvárnak egyik szögletében az úgy nevezett „torony”-ban van s nevét azon régi toronytól kapta, mely a várost körvező köfalnak szögletén, hajdan itt állott. Négy magas falat körítetik a szűk udvar, de ennek is egyik oldalán jó s egészséges levegőről a nyitott szükségshely gondoskodik, ide járván ki szobáikból mindannyiszor nappal a foglyok.

Itt szoba s egy pince szolgál összesen a fegyenczek letartóztatására; ez utóbbi egyszersmind lomtar padozat nélkül s világosságot az ajtóra alkalmazott rostélyos kis négyesűgű nyíláson kapja, de azért mégis nehéz bűnözőczök vizsgálati alatti letartóztatására használtatik, jól elzáratván láncz- és lakattal.

Az udvarnak balfeleli részén egy ó emeletes házacska van a többi 7 büntető szoba, melyek mindenike szűk és alacsony, sőt a 3. és 6. szám alattiak ablak nélküliek is, az ajtón alkalmazott rostély bocsátván a nehéz, romlott légt szobába az udvarról néha világosságot s friss levegőt; kedvetlenül hat még továbbra a fegyenczek egészségére s a tisztaságra a szalmazsákokba tömött régi romlott türedék szalma, melynek megújításáért tavasztól óta hiába sóhajtanak, a piszkos lepedők s a rongyos pokróczok; némely szobában van ugyan tűz, s egyben, ha nem eszodom, a Sz. G. ében tisztességes ágytámla is, de legtöbbje az irt állapotnak szomorú képét mutatja. Az egészség fentartására kétszer sétálnak a letartóztatottak egy-egy órát az udvaron szobáinkat felváltva, fürödni is vezetettnek nyáron a Szamosba, télire pedig a nemes szívt Szombathelyi orvos ur oszt ki közöttük jegyeket gőzfürdőjének használatára.

Munkahiány miatt szalmából dobozokat készítenek a foglyok, s 60 kron is eladják néha, a mi nekik 1 frtba kerül; fát többnyire a hatóságok számára vágának, s ez nem jövedelmez nekik semmit.

Élelmük 11³/₄ krba kerül naponta fejénként, s jelenleg a zöltség drágasága miatt háromszor kapnak hetenkint 8 lat húst nyers állapotban mérve.

Sokkal tisztább s egészségesebb helyiséggel bir a szintén az óvárnak a Trandafir féle házban berendezett rendőri fogda, a melybe a lopás, verekedés s kisebb áthágásokért vizsgálat s fenyték alatt levők záratnak. Ott szobából áll összesen a fogda, melyekből 2 a fizetni nem képes adósok számára van fentartva. Múltó kifogás alá esnek:

könyv mellett, sz. ur érdekében is teszem. Könyven megírtatnánk, hogy valamelyik tekintélyes prot. tanügyi férfi érdekével összekötözök nyelvtana. s ekkor ki felel: ha valjon meg tudja-e menteni sz. minden befolyásával dolgozatát?...

Midőn e könyvről a fentieket elmondók, kedves kötelezősségünk tartjuk másik oldalról is pár szót közléstenni.

Mindezeket, miket a könyvből e könyvismer-tetésben nem említettünk, mi is egészen osztjuk, magunkénak valljuk. Itt csak oly dolgokat hozok fel most, melyek a többiek mellett e könyv becsét kitűnőleg jellemzik.

Hogy sz. ily alakú, elkülönített pontokra osztá nyelvtank szabályait, nagyon helyeselnék; ez által a tan kerekése, tisztasága szépen kitűnik.

A bevezetésben foglalt gyakorlati mondatok és irásjelek egyszerű, érthető előadása által, sok érdekeltséget költ tanítványainkban a magyar nyelvtan iránt.

Különösen a beszédrészek ilyenmő osztályozását és felvilágosítását egészen méltányoljuk, s főleg azon ügyességet, mely a különféle főnevek ismertetését tünteti elő.

A névmások és személyragok megismertetésében, saját meggyőződése után, oly dolgokat állít, minőket őszintén megvallva, más helyen nem látunk, se nem hallottunk, s mely észrevételek iránt a legnagyobb elismeréssel lehelünk.

Hogy a különféle igéket, dióhéjban szorítva, mind elszámálálja, nézetünk szerint is igen helyes; mert e könyv eltanulása után, nem találhat a gyermek semmi oly alakú igét, melyet már nem hallott volna.

Végül, azon könnyűséget, azon egyszerű, érthető előadást, melyet az egész nyelvtanban végig találunk: csak bámulni tudjuk. Ismerék történiát, vagy éppen mecsé könyvet, melyet gyermeknek írtak, s melynek nyelvezete sokkal nehezebb, mint e nyelvtan. Valóban nem remélünk, hogy akadunk mostanában oly kézikönyvre, mely a magyar nyelvtant, az elvont tudományt, ily alakban, annyi ügyességgel tudja előadni, mint ez teszi, az elemi tanodák növendékeinek!

E talpra esett kis nyelvtant a legjobb akarat-al ajánljuk elemi és néptanodáink figyelmébe.

Jakab I.

gim v30d as and... Fundația pentru Școală - BCU Cluj

először az ágyon fekve rosz állapotban léte, mert szalmazsák, pokrócz éppen úgy néztek ki, mint a toronybeliek; másodsor az az körülmény, hogy az intézetnek az orvos általi látogatása nagyobb figyelembe vételt igényelne, mint a mennyiben most részesül.

September 1-én 19-et tett a letartóztatottak létszáma, de néha 30-ra felmegy. 1865-ben 379 egyént számolt a fogda falai között, folyó évben a mondott napig pedig 260-at.

Ugyanezen megjegyzéseket kell minden látogatónak ismételni, ki az ezen fogdával szembe levő városi kényszer-dolgozatóházat megtekinti. Harmincz egyénre van ez ezélszeren a tisztán berendezve, de mit ér a dolgozatóház nevezet, ha a letartóztatottaknak dolgot adni nem bírnak, s így ezek hevesebben kénytelenek az időt tölteni; mit érnek az ágyak, ha két év óta lepedő nincs rajtuk, szalmával tömött párná hiányzik, s a pokróczok rongyosak. Sokkal rendezettebb s jobb állapotban levőnek ismertem volt ezen intézetet ezelőtt pár évvel, s ha ezentul is javítás nélkül úgy mind romlásnak indul minden, ha az intézet kiüszít cseljait ezután is úgy igyekeznének valósítani, mint jelenleg, akkor jobb lesz az egészet felhagyni, mert legalább szegényére nem válnak a városnak, mert szegény volna ugyan dologházal nem bírnai, de nem oly nagy, mint ilyenkor bírván, azt ennyire elhanyagolni.

Nem tartozik ugyan szorosán tárgyamhoz, de a városi közintézetek kezeléséről szólván, nem mulasztatom el a kárhóztató közvéleményt, melyet nyilatkozni sok oldalról hallottam a városi szegények intézetéről szintén nyilvánosságra hozni. Nyomorogató intézetnek méltóbban lehetne ezt nevezni, mint elaggott szegények ápolójának; 5 kicsi szobában ugyanis jelenleg 50, de néha 60 munka, sőt magával tehetetlen egyén is zsúfoltatik be. Piszkos, rekedt nehéz szag, a mindennemű férgek, kiálhatatlan, egészségtelen helyiség teszik ez intézetet, mert festett szobához hasonlítanak az itteni falak, a rajtok százával megölt poloskák vértől. A lepedő s vankos nélküli por-szalmával töltött ágyak oly közel állanak egymáshoz, hogy többje közt egy lábnál távolság sincs, a szobákba pedig tér hiány miatt alig lehet belépni.

Ha csak ily állapotban képesek az illető kezelők ezen intézetet tartani, akkor ne csodálkozzanak, ha a közrésztvét pártolás helyett undorral fordul el a megtartja a filéreket, miket különben szívesen áldozna e szent célra.

Bevégzem ezzel naplombóli közleményeimet, az eléadottak feletti helyeslést vagy kárhóztatást a nagy közönös ítéletére bízva. Személyekért sérteni vagy bírálni, soraimban legátalábbról sem volt szándékom, de hozzájuk tartozik, hatáskörükhez képest a fölfedezett szomorú állapotokon, hiányokon ezentul tehetőségük szerint segíteni, addig is, míg az alkotmányos törvényhozás bővebben s a többi európai országok példájára ezélszeren intézkedni fog.

Elmondtam a mit láttam, tulzás és elfogultság nélkül, vajha átlátanak sokan, hogy nyomor s inségben tegegnünk.

Különfélék.

Ismét egy komoly szavunk van városunk elöljáróságához, mely óhajtjuk, hogy ne legyen kiáltó szó a pusztában. Tegnap és tegnapelőtt azon megdöbbentő hír terjedt el városunkban, hogy az átvonuló katonasággal cholera esetek mutatkoztak. E hír hálá a gondviselésnek nem igaz mind e pillanatig; de az előjelekből következtetve, könnyen bekövetkezhettek. Mint tudjuk, a Királyhágón túl sok helységbe a katonasággal lett áttöltve e ragály, sőt mint e f. hó 6-dikáról írják nekünk a szomszéd Bánff-Hunyadról, a katonasággal egyenesen cholera betegek is érkeznek, kiknek nagyobb része az uton hal el, mert halálos betegek is szerke tetetnek s viszik odább. Tudósítónk szerint ott legközelebből három cholera-ban elhalt katonát temettek el teljes egyházi szertartással. Ha e hír való — a min nincs okunk kételkedni — úgy a legkomolyabb előintézkedésekre van szükség, s a mennyiben csak kivihető, arra kellene törekedni, hogy a katonaság lakományát s ne egyes szállásokban helyeztessenek el. A Pest városi elöljáróság bezzeg most már egész buzgalommal állja útját a cholera-nak, csak hogy később! Ez infó példát jó lesz szem előtt tartani.

A most folyó szüret következtében több helyt nyíltan árulják régi szokás szerint a mustot pobár számba. Jó volna az idén betiltani, s hivatalosan kihirdetni, hogy tartózkodjék mindenki a must-ivástól. Pesten egyelőre háznál 17-en haltak el egy nap alatt a musttól.

Huber Ida asszony is megérkezett, s pár napig köztisztelőben álló férje, Nagy István, a „Fais” jeles fordítója is körülbent mulat.

E f. hó 20-án Fehérvári társulat Józsefa Miklósnak jól sikerült „Két Barcosy” című drámájával nyitja meg az előadások sorozatát. Az operai tagok „Lucia”-ban lesznek bemutatva.

Dézeröl írják nekünk oct. 9-rol: Városunk utcaszögletein óriás betűk jelenítik: hogy Reményi Ede hazánk világhírű hegedűművésze folyó hó 16-án a kaszinó teremében hangversenyt adand. Közönségünk fel van villanyozva, s várva várjuk

művész hazánkba bűbajos hangjait hallani. Ezelőtt 6 évvel az egész város és megye közönsége veteledve töltött hallani Reményi-nket, ki a magyar zenét a külfölddel megismertette s nemzetünknek becsületet s részvétet szerzett. Most Szigeten adja hangversenyét, s utja erre esvén, tőlünk Kolozsvárra s onnan az oláh tartományokba s Konstantinápolyba fogja hallatni bűbajos hegedűjét. Isten vezesse haza szerencsésen.

Az esztergomi érseknek közelebből jelentett betegsége jobbra fordult, s felüdüléséhez teljes remény van.

Monostortúza közelebből lassan halad, pedig mint fő közlekedési vonalnak kívánatos volna, ha minél előbb akadályok nélkül lehetne járni benne. Az utca végén levő csatornának kevés esést csináltak, s így sokkal rosszabb mint valaha volt, mert a piszkos víz megállapodik éppen a járdá végén.

A naptár-irodalom sasonja bekövetkezett. Heckenast Gusztáv pesti kiadó naptár kiadványai már szétküldtek a könyvkereskedésekbe, és az idei kiadás nagy választékát töltött s a naptárak a különböző rétegekkel izléshez és zsebbe vannak alkalmazva. Legelől említjük az „Aurora Naptár”-t, melyet Aldor és Kiss szerkesztettek s almanachszerűen érdekes tartalommal van szerkesztve. A munkát Jókainé arcképe díszíti, s az egész mű élénk s kedves olvasmányokat nyújt. Ára 1 ft. — A „Falusi gazda naptár”-a, a gazdaságterén velős és gyakorlati cikkeket hoz, ajánlandó a gazdaságosoknak. Ára 80 kr. — István bácsi naptár — a vegyes tartalommal s katolicus irányúval, mindig jól szerkesztett naptár. Ára 50 kr. — „Protestáns Naptár”. jól van szerkesztve a protestáns egyházakra számítva. Ára 50 kr. — „Lidercz Naptár”, rémjelenetekkel s csodadolgokkal ellátott naptár, elevenen s változatosan van szerkesztve, habár több oly cikket hoz, mely a képzelgést fokozza s a babonák hitelére adatokat nyújt. Ára 80 kr. — „Magyar nép naptár”-a, jó népszerű naptár. Deák Ferencz, gr. Andrássy Gy., Bernath és Szentiványi Károly arcképeivel ékítve. Ára 25 kr. — „Buda-Pesti Naptár”, népkiadás. Ára 20 kr. — A fentebbi naptárak általában különböző irányukhoz mért kékpekkel, alaprajzokkal vannak díszítve, s általában elég gondval kiállítva.

A magyar korona területének nagy fali földabrosza, melyet a magyarországi reform egyházkerületek egyetemes tanügyi bizottsága rendelt meg, megjelent Gothában Perthes J. kiadásában. Készítettek Berghausz Armin és Günczi Pál. Ekkor úgy iskolai használatra, mint oly intézeteknél s hatóságoknál, hol az ország földirátának gyors áttekintésére van szükség, a legérdekesebben s legnagyobb alakban kivitt földabrosz, melyet ki valólag ajánlunk fő- és altanodáink s minden egyes hazafi figyelmébe. E nagy bézagot pótló földabroszt immár minden hiteles könyvtárnál megrendelhetni.

Székelv D. ur neveléstudgyi cikkeit — miután a közben a „Korunk”-ban megjelent — adni már feleslegesnek tartjuk.

Adler J. üzletudósítása szerint e hó elején a pesti bank és takarékpénztári részvények 20—30 fittal, a magyar biztosító társaság részvényei 40 fittal, a pesti bizt. intézetei szintén 40 fittal emelkedtek. A magyar biztosító intézet eredeti 300 fttos részvényeinek ára ma 645 forint. A Pannónia vészbiztosító társaság 200 fttos részvényei 240 fttal kelnek, a pesti biztosító 300 fttos részvényei 285 fttal. A kolozsvári „Victoria” részvényeket még nem vittek a borszere, s talán oda vitelük el is halasztatik azon időre, mikorra mind három ágbán üzletét megindítja. Ezen részvények kézből vásároltának és al pari kelnek, miutnogy a társaság üzlete a kezdetnek arányosított osztalékot ígér.

Kérelem.

Alólirt kiadóhivatal sürgetősen kéri fel mindazon t. cz. kereskedő, gyáros és iparos urakat, kik hirdetések akarnak a jövő évi „Kolozsvári nagy Naptárban” igitatni, méltóztatassauak azok minél előbb a Stein János könyvkereskedésbe bejelenteni. A Kolozsvári n. Naptár kiadó-hivatala.

Politikai hírek.

Austria. Bécs, oct. 4. Azon nyilatkozat, melyre a hannoveri király magát osztrák területen Poroszországra vonatkozólag kényszerítve érezte, a „P. L.” levelezője szerint, már, mint látezik „értekezés tárgya volt a külügyi hivatal és a porosz követ közt, a mennyiben a király az osztrák sajtót vette igénybe. Osztrák részről kijelentett erre, hogy a kormánynak eddig nem volt oka és e szerint joga sincs oly fejedelemlnek lépteit és tetteit ellenőrizni, ki magát az osztrák vendégszeretet védelmébe alá helyezi, de hogy magától érthetőleg az osztrák sajtó ellen, ha közgazgatási figyelem alá nem is esik, mindenkinek, ki magát sértve érzéltala, nyitva áll az út a törvényszéki vádra, és hogy ily esetben az osztrák törvényszék kétségen kívül megteendő kötelességét.

Angolország. A „N. Fr. Presse”-nek írják: „A Napoleon császár hogy létezől szóló tudósítások az itteni francia telepen utjaglos mozgalmat idéztek elő. A demócrata menekőkben rögtön ismét

remény kelt. Orleanista körökben azon kérdés merült fel és lett vita tárggyá, vajlon nem volna-e tanácsos, hogy az elűzött királyi ház hercege manifestumot bocsátana ki. Egy nézet ezt minden halogatás nélkül kívánta, hogy megtörténjék. Mi az alakot illeti, természetesen ne emeltessék dynastikus igény, sőt inkább a nemzeti souverénitás alapelve ismertessék el, azonban az követeltessék, hogy Franciaország nagyobb szabadságban részesüljön.” Ezen programmal, így vélekedik e nézet, az elégtelenség igen nagy számát lehetne megnyerni, a nélkül, hogy maga alatt vágja el a fát, vagy hogy egy vetélytársnak ellenvetését keltené. A demócrata számbúzták ezen taktikát eleinte nem ellenezték. Azon ismert elővigyázati rendszabályoknál fogva, melyeket Lajos Napoleon tetetett, forradalmi fölkeles igen nehéz, habár a párisi lakosság többsége, mint azt a törvényhozó tagok választása bizonyítja, a republikánus pártból tartozik. A hadseregbe kell tehát mindenek előtt hatni; de a hadseregben legkevesebb tagot számíál a republikánus párt. A tábornokok multjoknál fogva többnyire az államesimkormány érdekéhez vannak köte. A közkatonák és az altisztek alig fogadják politikai eszmék iránt, és a párisi lakosság sokkal inkább mellőzi őket, mint az azelőtti kormányok alatt. A tisztek nagy tömegében az orleansház, alattomos, politikai szabadságimóves módján tudott magának híveket szerezni; és ha arról van szó, hogy a császári birodalom feloszlásának eme elemei megszorítottasának, vagy hogy működésére ösztönöztesse, akkor, a természetesen még elő nem törhető anti-napoleoni tiszti töredék nagy értékű. De mindaz, mi a császári birodalmat megingatja, a mozgalmi pártnak minden körülmények közt csak hasznára lehet.

E szempontból tekintik némely Angliában élő demócraták is a dolgok helyzetét. Valjon meg fog-e jelenni az orleansház hercegeknek tanácsolt manifestum? Sokan kétkednek benne, hogy az orleansház egyáltalán nem tettek semmit a napoleoni császárság alapítása óta, sokan röz neven veszik és nem kevesen — valószínűleg joggal arra utalnak, — hogy maguk a hajótörést szenvedték, annak idején neveltségessé tett strasburgi és boulognei kísérletek, később sokban elősegítették a császár eredményeit. Mi a francziának mindenekelőtt imponál, az a bátorság és kezdeményezés.

Franciaország. Páris, septemb. 30. A „Wand.” levelezője írja, hogy „néhány politikai salonban több nap óta egy hír kering, mely figyelmet érdemel, miután komoly emberek beszélnek és talán hiszik is. Azt mondják ugyanis, hogy az angol-francia barátság a palermói nyugtalanságok által, melyeket Angliának tulajdonítanak, szenvedett, és hogy Anglia jelentékenyen közeledett Oroszországhoz. E politikai változás Párisban ellentétet idézett volna elő, mely abból állana, hogy Franciaország Németországgal, Austriával és Olaszországgal s a másod rangú európai államokkal, mint Spanyolország, Holland sít. véd- és dacszövetséget kötne, és hogy Lengyelországot bizonyos határokon belül ismét helyreállítanák. Kétséget nem szenved, hogy egy ily szövetség a netaláni orosz vagy orosz-angol harcias vágyaknak gyors és véres véget vetne; vajlon azonban Franciaország eshetőlegess szövetségeseivel, ha tengeri háborúra kerülne a dolog, Anglia, Oroszország és a megettük álló Egyesült államokkal szembeszállhatna-e, ez a kérdés, melyre remélhetőleg nem fognak válaszolni. A levelező ismétli, hogy a fennebbiek csak, mint curiosum közli, és annak bebizonyítására hogy mily különös kombinációkra képesek még szakemberek is, valamint, hogy mit óhajtanak Párisban, — mert az ily hírek gyakran nem egyebek, mint a fama által elterjesztett pia vagy impia desideriák.”

A „N. Fr. Pr.”-nek írják: „Több oldalról az hallatszott, hogy a császár csak Moustier marquis megérkezésekor fog végleges álláspontot elfoglalni a keleti bonyodalmakkal szemben. Keleti politikájának békés iránya azonban már eleve is meg volt alapítva és ha Moustier által újabb felderítéseket nyert, azok eddigi szándékában csak megerősíthették őt. A félhivatalos sajtó hangja folytonosan kétségtelen. Így a „Patrie” ma azt mondja: Minden törekvés, mely a keleti kérdést fel akarta zavarni, megbúsult. A kandiai fölkelés pusztán helyi jelenséggé törpül és a legutóbbi tudósítások, melyeket a görög-török bizottságoktól kaptunk, bevallják a fölkelők vereségeit. Az orosz fondorlatok ismét egyszer hajótörést szenvedtek. De a hogy első voltunk, kik Oroszország becsavagyó terveit fölfedeztük és a portának erőlyes ellenzést tanácsoltunk, szintén első akarnak lenni, kik kívánjuk, hogy azonnal a helyreállított nyugalom után a szultán helyettesítőt a szükségesnek talált reformokat életbe léptessék és ne emeljenek más torlaszt a fölkelők ellenében, mint az igazságosság és nagylelkűség.”

Olaszország. Florenz, sept. 30. Austriával már csak néhány mellék kérdés szabályozandó, mint például az osztrák kormány viszonya a déli vasúthoz Velencében. — Továbbra is erősítik azt a hírt, hogy Menabrea tábornok egyuttal házasságot negotiál Humbert herceg és egy osztrák hercegnő között.

A „Vaterland”-ban egy „jól értesült férfi” érdekesen írja le a Rómában várható eseményeket a francziák bekövetkezéséről elvonulása után. E szerint a francziák visszatvonulása után rövid időre

még nyugalom volna, hogy a pápa ne lássa magát közvetlenül ellenségeinek kezébe adva. Erre azonban Velletri és Viterbo fellázították és az egész pápai terület Róma kivételével a forradalom kezébe sodortatnák. Ha már az ország fel van lázítva, Róma sem tartható attól vissza. Tüntetések fognak rendezni, kérvényeket fognak íratni, melyek a kérvényezőknek nem ugyan meglepetésszerű, de meg fognak tagadtatni. A papirpénz zavar és veszélyeztetett biztonság emeltyti a forradalomnak. A hatóságnak a lakosság védelmére polgári őrséget kell majdan kérelmeznie stb.” Azon kérdésre, vajlon a szent atya, ha a forradalom felülkerekedik, maradni fog-e, vagy hogy elutazik-e, a „jól értesült férfi” következő feleletet adja: „A legvalószínűbb, hogy elutazását mindenképp akadályozni fogják, eleinte „erkölcsi” és azután talán fizikai eszközökkel is, például felláztatják Civitavechiát, elfoglalják a vasutat és a többi. Hiszen nincs is könnyebb, mint az előre látható menekést megakadályoztatni. Ha azonban a pápa el fogja hagyhatni Rómát, hová fog menni? Gondoskodtak arról, hogy minden menekő helyét lehetőleg lehetlenítsék. Franciaországban a legnagyobb tisztelet megadásával fogadtatnák; de Franciaország rá nézve az oroszlan barlangja lenne; ő vendége vagyis inkább foglya lenne legnagyobb ellenségének és ez állásban a francia katolikusok rokonszenvét igen könnyen elveszíthetné. Németországra, mint menekő helyre, nem is gondolhatni. Ámbár a katolikus lakosság a szent székek teljes szívvel hódol, de Austria és Bajorország katolikus fejedelmek, kikre egyedül vethetné szemét, Franciaország ellenében oly helyzetben vannak, hogy alig merészelhetik a pápának vendégszeretetüket felajánlani, mely nagy horderejű veszedelemmé válhatnék rájuk nézve.” Azon következtetések után, melyekre a „jól értesült férfi”, ki bizonyára a clericalis táborban keresendő, végül jut, csakugyan Malta lesz a pápa székhelye.

A Florenzben megjelenő „Secolo” a palermói felkelés elnyomására küldött csapatok harcát így írja le: „A csapatok megérkezvén elejente nem merték magukat mutatni a lázadók, hanem a mint a katonaság a palotához közeledett, a lázadó csoportok minden rendtartás nélkül rohantak rájuk puskákkal, pisztolyokkal, törökkel, késekkel és dardákkal fegyverkezve, s a vad ordítás közben oly verekezés fejlődött ki, melyben a csapatok néhány embert veszítettek. A küzdelem rövid ideig tartott, s a palota kiürittetett, és helyre lett állítva közte és a tenger közötti összeköttetés. A csapatok vesztesége mintegy 30 ember, halottakban és sebesültekben, a lázadók sokkal nagyobb. A lázadók egy kolostorban húzódtak össze, a honnan e tudósítás elindulásakor még nem lettek kiszorítva, mintán ágyukat csak végső esetben akar használni a parancsnok. A lovasság nem igen használtatható, minthogy több ponton torlaszok emeltek. A csapatok bősies magatartása nélkül, — melyek a börtönöket megvédették, — igen roszra fordulhatott volna a dolog.”

A „L'Italia” a palermói kikötőből érkezett következő tudósítást közli: „A királyi csapatok támadása sept. 21-én a déltáni órákban kezdődött, a tüzelés 22-én egész nap és 23-ka éjjelen tartott. A városban 30,000 fölfegyverezett ember (felkelő) volt. Leghevesebb volt a harc a Maqueda-kapunál. Ott szenvedtek legtöbb veszteséget s csak a kapu bevétele után kezdtek az ágyúk a legjelentékenyebb utcaakat söpörni, s ezen pillanattól fogva legyőzöttek lehetett a lázadást tekinteni. A Cassero kapu mellett is heves harc volt. A hajóhad is segítette a támadást, granátokat szórván minden irányban, hol a legnagyobb csődülések voltak észrevehetők. A város minden ki- s bejárata el volt torlaszolva. Leghevesebb volt a lázadók ellenállása a toledói utcában, és a maqueda-kapunál, hol a csapatok ostrommal bevén a torlaszokat, még sokkal borzasztóbb dolgokra bukkantak.”

A „Provincia” szerint „a Palermóban elfogott személyek között van négy pap és szerzetes, kik fegyverrel közben fogtak el. A mintegy 12,000 fűnyi nemzetőrség le hagyta magát fegyverzetelni. Néhány katonatiszt átment a felkelőkhez s ez volt csatakiáltásuk: Éljen a köztársaság! éljen szent Róza! (Palermo védszentje.) A legtöbb fegyver fekete volt, vörös keresztrel, vagy szent Róza képével. A királyi palotát csak kemény harc után lehet bevenni, mely a sorkatonaságnak és a hajóhadnak sok áldozatába került. A granátosok, bersalierik és a tengerészek versenyeztek egymással vitészségben s a halál megvetésében. 12 tiszt sebesült meg.”

Németország. Berlin, sept. 30. Azon hír, miszerint gróf Bismarck állása meg van rendítve, mind inkább terjed. Tény, hogy a conservatív párt nem tart többé a kormányval. A „Kr. Ztg.” ki-nyilatkoztatja, hogy a konservatív párt nem szűnik meg „az új munkában a régi hűségrel résztvenni és közreműködni, hogy a gyöngye mustból erős bor legyen.” Ehhez azonban hozzá teszi, hogy „politikai elveink a régiak maradtak, miképp nem is arra való, hogy átalakulást szenvedjenek. Előbb és utóbb szilárdan melletünk áll a tétel, hogy az államnak Isten rendezetének kell lenni. Utóbb és előbb az a meggyőződésünk, Poroszországra vonatkozólag, hogy ez csupán azon eszközök által állhat, növekedhet és virulhat fel, melyek által alapított és utjagol oly tekintélyesen gyarapodott,

t. i. egy erős királyság és egy csatázó hadsereg által.

A „Schl. Ztg.” egyik hítele tudósítása szintén gunyos hangon említi fel ama terjedő hírt, mindazáltal hozzátesszi, hogy gróf Bismarcknak a conservatív rétegekben és a legbefolyásosabb körökben ellene vannak. Az említett tudósítás azzal vigasztalja magát, hogy a minister ellenének nem fog sikerülni helyére egy pót személyiséget találni.

Berlinből írják a „Times”-nek, hogy Porosz és Szászország közt folyt alkudozások kezdetben, míg azok egyenesen Vilmos király és János király közt folytak, az utóbbira kedvezők voltak. Most azonban fordulatot vett a dolog és Poroszország szilárdabban, mint valaha, Könyvstein átadását követeli, mielőtt tovább alkudoznék. Valjon nem Napoleon egészségi állapota folyt-e be a fordulatra?

A „Leipziger Tageblatt” ismét közöl Berlinből egy tudósítást a porosz-szász békealkudozásokról. Levelező rövid idővel ezelőtt azt írta, hogy a béke várakozni kezdett megközelése közel kilátásban van helyezve. Most azonban azt írja, hogy a megkötés hirtelen akadály folytán lehetetlenné tétetett. A dolgok most talán még kedvezőtlenebbül állanak, mint kezdetben, mivel a különös kedvezmények lehetősége Szászországra nézve megszűnt, és Poroszország eredeti követeléseinek szigorú keresztül-viteléhez ragaszkodik, sőt állítólag ama követelések néhányát még élesebbé tette volna.

Szerbia. Belgrád, oct. 1. Mint a „Wanderer”-nek írják, jövő héten kezdődnek meg az ősi hadgyakorlatok, melyben 9 gyalog zászlóalj,

nehány lovas század és 8 üteg fog részt venni. Ö fensége miniszterével és néhány államtanácsai taggal „Deligrad” gőzhajón Pozerowatzba fog menni, melynek környékén fognak a hadgyakorlatok tartatni. — Tegnapelőtt Románia új ügybőke, Kanta-kuzeno ideérkezett, és megbízó levelét még e héten fogja valószínűleg a fejedelmek benyújtani. Ezen diplomata egyéniségéről csak annyit mondhatni, hogy híres név birtokosa, és hogy hazájában a szabadelvű párt tagja.

Görögország. Korfu, oct. 2. A török egyiptomi csapatok sept. 22-én megtámadták Kandia szigetén a keresztények táborát, mely Malaxától Keramiáig terjedt. A keresztények az ellenség minden rohamát visszaverték. Másnap a csata megújult; a törökök megvertek s állítólag foglyokban 3,000 embert vesztek. A többi pedig Melaxánál fölvetve a török hajóhad. Kandia szigetére török részről jelentékeny csapatösszeállítások érkeztek.

Ujabb. Az új „Pressa” írja: Ö Felsége a hó 8-án érkezik vissza Bécsbe, a békeszerződés esztendőn történendő aláírása után azonnal megtörténik a Lajthán tuli országok összehívása. A magyar országgyűlést négy havi szünet után november közepére hívják össze.

— A mint a „Bohemia” írja, a porosz király Klapjának a csillagos másodosztályú veres-sas-rendet, s Schlesiában egy uradalmat adományozott. Porosz lapok erről még nem írnak.

— Császár Ö Felsége megrendelte, hogy souverain címéből a lombard-velencei királyi cím kihagyassék.

— Berlin, oct. 7. Werther báró Mensdorff grófhoz intézett bizalmas kérdésre azt a választ nyerte, hogy Beust meghívása a ministeri állomásokra nem szándékolatik.

A „Nordd.-Allg. Ztg.” írja: A szándékolt béke-tünemény napja még nincs megállapítva. A mint halljuk, a király az ünnepeket csak akkor szándékozik elrendelni, ha a béke Szászországgal is megkötetett.

— Konstantinápoly, oct. 7. Epirusba további csapatösszeállítások küldettek. A török kormány nagy erélyt fejt ki s reményli, hogy Kandia szigetén mielőbb sikerül pacificálni. Kandia szigetén döntő csatát várnak. Az egyiptomi parancsnok visszahívott — Grivas tbk állítólag elesett. Varnából ide 3000 ember érkezett, kik innét Thessaliába szállítottak.

— Athen, october 4. Mustapha pasa hadjárata sept. 22-étől 30-áig teljesen megúsult. A krétaik minden hadállásukat megtartották; Kanea

küül s Rethimóban nagy győzelmeket arattak, Athenben örümmánifestációk s kiválágítás.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

Nyilttér. *)

Ditró, sept. 28 kán, 1866. — Schopf Adolf ur az e becses lapok idei 41-dik számának nyilttéri rovatában tett felszólításomra s annak folytán april 11-kei és jun. 30-kai leveleiben adott becsületszava dacára is bizonyos általa kivett és jogtalanul elküldött urbéri előlegemet még meg nem fizetvén, ezennel újból is felszólítom annak haladéktalan kézbesítésére. S egyszersmind minden megbízásom visszavonása mellett ezen urat bármi illetőségeim kezéhez vehetésére jogosítatlannak nyílvánitom, illyszert urbéri ágonskedését az igazgatás és igazságszolgáltatás becses figyelmébe is ajánlván.

Puskás Ferencz.

*) Az e téren megjelenő czikkokért egyáltalában semmi felelősséget nem vállal a szerkesztőség. Szerk.

Kolozsvári naptár a jövő hétre.

O c t o b e r	Nap kél	delel	nyugszik	Hold kél	delel	nyugszik
14 V.	G. Kalistus	6. 18p.	11. 46. 6m.	5. 14p.	11. 25 r.	4. 11p.e. 8. 05p.e.
15 H.	Theresia	6 19	11 45 53	5 13	12 13 e.	4 58 e. 9 45 e.
16 K.	Gál ap.	6 21	11 45 40	5 11	12 56 e.	5 47 e. 10 40 e.
17 Sz.	Hedvig	6 22	11 45 27	5 9	1 35 e.	6 35 e. 11 39 e.
18 Cs.	Lukács	6 33	11 45 16	5 7	2 12 e.	7 24 e. * *
19 P.	Ptolemaus	6 25	11 45 5	5 5	2 46 e.	8 13 e. 0 42 r.
20 Sz.	Vendel	6 26	11 44 54	5 4	3 18 e.	9 3 e. 1 49 r.

*) Első negy. 16-kán 10 ó. 53 p. e. — Merkurt nem látni. — Venust csak szürkületben rövid ideig. — Mars este 10 órakor kél. — Jupiter esti cs. 10 óra tájban lemegy. — Saturnus láthatatlan. Naphossza 10 ó. 47 p.

HIVATALOS.

18. E. sz. (342) (1—3)

Hirdetmény.

Alsó-Fehérvármegye Verespatak bányaközségében Erdélyben, a sebészi állomás 550 ft évi fizetéssel, 120 ft kőtartási illetékekkel, szabad szállással, és az államhivatalnokokra nézve létező szabályok szerinti nyugalmasági igényével, üresedésbe jött.

Az ezen állomást megnyerni szándékozók felszólítottak, a megkívántató okmányokkal ellátott kérvényeiket, melyekben ugyan azok a német, magyar és román nyelv tudását is kimutatni tartoznak, legfeljebb f. évi November hó 15-ig az abrúdbányai nehézkész pénztáralap igazgatóságához, illetékes hatóságok útján benyújtani, és azokban egyszersmind nyilatkozni, ha készek-e azon állomást addig is míg a végleges kinevezés bekövetkezik, helyettesítés képpen elfogadni.

Az erdélyi sa. kir. Bányakapitányság elnökségétől. Zalathán, 1866 oct. 7-én.

Sz. 1000. 1866. (339) (3—3)

Pályázat

Az e városi Főegyházban megüritült orgonistai állomásra; mely évi 300 ft fizetéssel, és azon kötelességgel van egybekötve, hogy az iskolai ifjúságnak a műzenei tudását is kimutatni tartoznak, legfeljebb f. évi November hó 15-ig az abrúdbányai nehézkész pénztáralap igazgatóságához, illetékes hatóságok útján benyújtani, és azokban egyszersmind nyilatkozni, ha készek-e azon állomást addig is míg a végleges kinevezés bekövetkezik, helyettesítés képpen elfogadni.

Szamosújvár sz. kir. városa Tanácsának augusztus 28-án, 1866. tartott üléséből királyi tanácsos és főbíró LÁSZLÓFI. Voith Márton, főjegyző.

NEM HIVATALOS.

(223) 11/10 (10—*)

Szülőknek igen fontos!

A gyermekeket a görvéltyől megmentendő, ajánlom az általam feltalált

„Gilisztá csokoládé”

minden harmadik hónapban rendszeresen beadni, akár gyanítani Gilisztát, akár nem, és miért? az meg van írva a feliratokon és a könyvecskékben mely 59 bizonyítványt foglal magába.

Ára egy darabnak 20 kr. nálam helyben 6 darab 1 ft.

A megrendelések azonnal a birodalom minden részébe a legbiztosabban posta útán vétellel teljesítetnek alólírt által.

[Kapható Kolozsvárt: csak is egyedül Schütz Károly urnál,

Meg a könyvecskékben jegyzett bizományosaimnál.

KRÓCZER ÁGOSTON s. k. gyógyszerész Tokajban.

LEGKITÜNBŐ SZÉPÍTŐ-SZEREK!

Pártfogolva császári, királyi és hercegi udvaroknál!

Kittintetve szabadalmak, szabad-levelek és érmek által!

Dr. BÉRINGUIER L.

KORONA-SZESZE

(A kölni víz quintessentiája.)

Kittün minőségben nemcsak mint illat- és mosdó-víz, hanem mint dicső gyógyerejű segédzer, mely az életszerveket erősíti és erőteli.

Dr. BÉRINGUIER

növénygyöker-olaja

hosszabb használatra elegendő üvegcsében 1 ft o. é. a legalkalmasabb növényzerekből készítve, a hajak és szakál épen tartása, erősítése és szépítésére, ugyszint a kellemetlen fejkorpa és sömörképződés megállítására.

Dr. BÉRINGUIER

növényi hajfestőszer

(Teljes tokban kefék- és csészékkel 5 ft osztr. ért.) Mint tökéletesen csészésűnek és teljesen ártalmatlannak ismert szer, a hajak és szakál, ugy a szemöldök minden árnyazatú színre való tetés szerinti tartós befestésére.

Valamennyi fentebbi cikk, mint feltűnő tulajdonságok által dicséretesen

bebizonyult tárgyak 11/10 (6—10)

valódiságukért jótállással kizárólagosan kaphatók:

Kolozsvárt: WOLFF JÁNOS és Engel József gyógyszerészeknél, valamint:

Beszterecsn: Kelp Ferenc és Dietrich & Fleischer, Brassóban: Stenner P. és Jekelius

Ferdinánd gyógyszerészek. Déden: Bosniák A. Déden: Krémer Samu. Nagy-Ényeden: Horváth Ferencz.

Erdőbényén: Schmidt A.; Károlyfőváros: Rusz János és Matherny Emil gyógyszer.

Kézdi-Vásárhely: Fajér Lukács. Maros-Vásárhely: Fogarasi J. D.; Medgyesen: Breckner Károly; és Vándor & Brandner. Segesvárt: Misselbacher J. B. & fia. Sz. Újvárt: Placintár és fia gyógyszer.

Sáder-Régenben: Wachner Traugott. Szászváros: Weissörtel Ad. G.; Szebenben: Zührer J. F.; Székely-Keresztúron: Bláder Márton. Sepsi-Szentgyörgy: Vitályos Béla. Sz. Údvárhely: Kautz J. A. gyógyszer; Szeredában: Gössy A.; Sz. Somlyón: Rusz Ignác. Tassán: Szongott Jakab. Tordán: Velits G. és Wolff G.; Zalathán: Nagy Guszt. A. gyógyszer.

(328) (3—6)

Demjén László által Kolozsvárt

bécsi új Zongorák és Harmoniumok

a bécsi gyári áron jótállás mellett adatnak.

Zongorák.		Bécsi		Harmoniumok.	
Ambergféle bécsi	260—300 ft.	Schweighofer	400—450 ft.	M. 2. 1 játék 4 oct. 1. Regist.	75—90 ft.
Homolák	300—330 "	Schneider	450—490 "	" 3. 5 octáv 4 Register	140—160 "
Stelzhammer	300—330 "	Tomatechek	460—500 "	" 4. 2 ját. 5 oct. 6 Regist.	220—240 "
Müllner	340—400 "	Ehrbar	500—550 "	" 5. 6 oct. 2 ját. 10 Regist.	380—400 "
Nachtmann	350—380 "	Bösendorfer	550—580 "	" 6. 5 oct. 4 Reg. Percussio	210—230 "
Heitzmann	360—400 "	Streicher	550—620 "	" 7. 6 oct. 11 Regist. 2 ját.	340—360 "
Wolff Ph.	360—400 "	Beregszászi, pesti	460—500 "	" 8. 7 oct. 14 Reg. 4 játék	500—530 "
Czapka	380—430 "			s így tovább 1000 ftig.	
Schnabel	380—430 "	Pianinok.		Physharmonikák.	
Hallung	390—450 "	Homolákféle	350—380 ft.	100—280 ftig a szerént a milyen.	
Illich	400—450 "	Czapka	36—400 "		
		Ehrbar	450—500 "		

Kijátszott hangszerek olcsóbban is kaphatók, a szerént a mint használva voltak.

Megjelent **Stein János** könyvkereskedésében s általa minden könyvtárban is kapható:

A CHOLERA és ANNAK GYÓGYÍTÁSA HIDEG VIZZEL.

Rausse elvei szerint és saját tapasztalata után írta **Hahn Tivadar**.

II-dik kiadás.

Némethöl: **Vélis Simon**, viz-orvos, orvos-sebész, szülész és szemész.

Ára 50 krajczár.

Népszerű méhészkönyv.

Készítette **Kiss János**. Ára kötve 1 ft 60 kr.

ERDÉLY ÉPÍTÉSZETI EMLÉKEI.

Írta **KÓVÁRI LÁSZLÓ**.

30 fametszvénynyel.

„ERDÉLY REGISEGEI” második, bővített kiadása.

Nagy 8-ad rét XII. 335 lap, szép velin papíron, ára 4 forint o. é.

A görög irodalom története

Írta **Csányi Ferencz**. Ára 1 ft.

Az 1735-diki zendülés története.

Történeti korrajz a XVIII. századból. Írta **K. Papp Miklós**.

Ára 1 ft 20 kr. Postán küldve 1 ft 30 kr.

A magyar-nyelvtan elemei.

Elemi és néptanodák használatára írta **Gergely Lajos**, köztanító

vásárhelyi ref. főtanodánál. I. Rész: **Szótan**. Ára 30 kr.

Gyakorlati Számtan.

Kereskedő és polgári életben előfordulható **SZÁMITÁSOK**

leggyorsabb és biztosabb megfigyeltetésére.

Írta **Turbucz Ferencz**, dézsi kereskedői iskola tanító.

Ára 50 kr. o. ért.

(343) (1—12)

Landstrasse, Rasmowsky-gasse 3. 5. megrendelhetők.

Könyvművek munkák, Levélre való pecsétek és levél borítékok ellátva domború préselt pecséttel.

Minták és árjegyzék ingyen.

HEY VILMOS

Zongora-mester Bécsből, ajánlja egész

zen u. saját készítményű zongorát, a leg

utányosabb árakért, elvállal mindenféle

igazításokat és hangolást, helyben és

vidéken is. Lakása: farkasutca 82-ik szám,

földszinten a jobb oldalon.

(340) (2—3)

Eladó tűzi bikfa Gyaluban.

Egy kurta öl ára 4 ft 50 kr

o. é. Váltani lehet Gyaluban: Vertán

György, Kolozsvárt: kereskedő Tauffer

Ferencz és Mikó Lőrincznél.

(341) (2—2)

Egy kisasszony, aki francziául

és angolul beszél, mind két nyelven ok

tatásra a legutányosabb feltételek mellett

ajánlkozik. Bővebb tudósítást a „K. Köz

löny” kiadó hivatala ad.

(337) NAGYSZERŰ (4—*)

PANORAMA

látható, mely a legérdeke

sebb tájak és városokat,

nemkülönb a közel leölyt

Schleswig-holsteini és legújabb

olasz custozai és kónigrázi

csatáképeket tartalmazza.

Számos látogatást kér

LIEBICH J.

Magyarhonból.